

Integrations- och jämställdhetsdepartementet
Enheten för diskrimineringsfrågor
103 33 Stockholm

Stockholm
2010-11-17

Ert dnr
2010/1008/DISK

Vårt dnr
2010/162

Angående remiss av departementspromemorian Bortom fagert tal – Om bristande tillgänglighet som diskriminering (Ds 2010:20).

Näringslivets Regelnämnd NNR har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

I den aktuella remissen presenteras omfattande förslag beträffande lagstiftningen som berör diskriminering och förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Förslagen får anses vara mycket omfattande i förhållande till dagens regelverk som utgår från en form av ett regelverk av offentlighetsrättslig karaktär.

NNR hyser stor respekt för att samhället på olika sätt måste anpassas till människor som lider av olika typer av handikapp. I den aktuella promemorian förs dock det ingen reell diskussion om skälen för att egentligen föreslå en så omfattande ny reglering med målet att öka tillgängligheten för handikappade. När det inte diskuteras vad som det egentliga problemet är, var problemen är störst och hur mången som berörs etc. finner NNR att utredaren utgår från en förenklad problembild och som inte empiriskt har styrkts. Det argument som framförs är att anpassningen med dagens regelverk går allt för långsamt och att nya styrmedel därmed anses motiverande att införa. Ett grundläggande problem är i sammanhanget att målet med en reglering som rör tillgänglighet är att målbilden kan anses vara rörlig. Olika typer av handikapp kräver olika typer av åtgärder för att lösa olika situationer. Denna form av dynamisk målbild medför således att området blir komplext att reglera vilket bättre beaktas i dagens existerande regelverk. För de som ska följa föreslaget regelverk kan betydande problem uppstå när de ska bedöma hur problembilden ser ut och vilka åtgärder som kan anses vara ändamålsenliga att vidta.

NNR kan konstatera att förslaget sannolikt kommer innebära att verksamhetsutövare exempelvis kan tvingas anpassa lokaler till människor som anser sig ha problem med tillgängligheten. Utredaren ger inte mycket till vägledning för vad som ska anses vara skäligt utan menar att det får rättspraxis avgöra. NNR finner att denna lagstiftningsmodell medför en omfattande osäkerhet. Sannolikt skulle det krävas många år och otaliga domar för att avgöra vilka åtgärder som kan anses vara skäliga i sammanhanget. Denna form av osäkerhet medför

en form av ekonomisk risk och som kan medföra att onödiga samhällsekonomiska kostnader uppstår. NNR finner att det måste vara dyrt för samhället att driva fram praxis via rättsfall istället för att via mer genomarbetade förarbeten i detalj peka ut en tydlig inriktning, avgränsningar och diskutera lämpliga nivåer på åtgärder för att rättstillämpningen ska bli balanserad.

Det finns även väsentliga rättssäkerhetsfrågor kopplat rådighet över lokaler etc. som kan följa med presenterat förslag eftersom en verksamhetsutövare i t.ex. ett köpcentrum hyr lokalen av en fastighetsägare. Här är det enligt vår uppfattning oklart hur föreslagna regler ska tolkas och vem som egentligen är skyldig att göra anpassningar.

Utredaren anför inledningsvis i konsekvensanalysen att förslaget med krav på ökad tillgänglighet inte *torde* medföra några nya eller ytterligare kostnader av betydelse. Det argument som anförs är att kraven redan finns. För NNR väcker denna slutsats flera viktiga frågor. Först kan det ifrågasättas om det finns skäl att presentera en ny reglering om det inte tillför något ytterligare, vilket implicit följer av utredaren slutsatser angående förväntade effekter. För det andra, gör NNR en helt annan bedömning när det gäller förväntade effekter av de kostnader som kan uppstå, givet att förslaget skulle bli en realitet.

NNR bedömer att förslagen som presenteras drastiskt kommer att öka företagens regelkostnader i form av administrativ börda och relaterad till olika anpassningskostnader som följer av hur rättspraxis utvecklas. Vi delar således inte utredningen bedömning beträffande vilka kostnader som direkt kan följa av förslagen och givet att de implementeras i sin nuvarande lydelse. Om exempelvis många offentliga platser och lokaler måste byggas om för att svara upp mot olika individers specifika behov kan vi omöjligt förstå hur det ska kunna ske utan att verksamhetsutövare i slutändan belastas med ökade kostnader. Den administrativa bördan ökar sannolikt drastiskt genom att företag måste bevaka rättspraxis på området och företag olika former av kartläggningar.

Utredaren har en skyldighet att presentera en skattning av vilka kostnader som följer av förslaget även om det är förknippat med stora osäkerheter och svårigheter. För att komma åt frågan om osäkerhet kan exempelvis olika tänkbara scenarier presenteras och på sätt skatta ett intervall. Ansvariga politiker har högst sannolikt ett behov och en önskan att få en uppfattning om det finns en rimlig relation mellan kostnader och nytta i det aktuella ärendet. NNR finner det vara orimligt att först besluta om nya åtgärder och sedan konstatera vilka effekter som uppstår. Det uppstår med denna typ av lagstiftningsmodell högst sannolikt onödiga kostnader och den rimliga utgångspunkten måste istället vara att göra rätt redan från början. NNR är medveten om att Regeringskansliet haft kritiska åsikter om att kvaliteten på konsekvensanalysen är undermålig och därav givit Statskontoret uppdraget att grundliggare kartlägga vilka effekter som kan uppstå. Vi finner att nuvarande konsekvensanalys uppvisar mycket bristande kvaliteter och att den inte kan ligga till grund för ändrad lagstiftning.

Väsentligt att beakta i sammanhanget är även att utredningen inte visat på att just presenterat alternativ är det förslag som medför lägst kostnader och högst måluppfyllelse. Vi får intrycket att författarna överhuvudtaget inte har reflekterat över möjliga alternativa lösningar. Vad som ska hända med dagens existerande regler framgår inte och det kan knappast vara speciellt ändamålsenligt att ha parallella regelverk som båda syftar till att öka tillgängligheten.

NNR finner att presenterad konsekvensanalys är undermålig och vi finner att förslaget kan medföra betydande rättssäkerhetsproblem. Mot denna bakgrund avstyrker vi förslagen i den presenterade promemorian.

Med vänliga hälsningar
NÄRINGSLIVET REGELNÄMND

Tomas Lööv